

Valtiovarainministeriö

VM062:00/2024

Lausunto selvityshankkeeseen reaaliaikaisen raportoinnin käyttöönotto arvonlisäveron kantoa varten

Arvonlisäverotuksen digitalisoinnin muutokset ovat erityisen haastavia finanssialan toimijoille

- Sähköiseen laskutukseen perustuvaa transaktiokohtaista digitaalista alv-raportointia ei tule ottaa käyttöön kansallisesti ainakaan vielä tässä vaiheessa.
- Käynnissä olevassa selvityshankkeessa ja erityisesti nk. ViDA-paketin implementoinnissa tulee huomioida, että arvonlisäverotuksen digitalisoinnin muutokset ovat haastavia yrityksille, jotka toimivat pääosin verottomalla toimialalla.
- ViDA-pakettiin sisältyviä kansallisia optioita kuten ostajaraportointia ei tule ottaa käyttöön kansallisesti. Myöskään verottomien myyntien raportointia ei tule edellyttää kansallisesti.
- Digitaalisessa raportoinnissa tulee turvata verollista toimintaa harjoittavan asiakkaan vähennysoikeus sekä vakuutusyhtiön mahdollisuus suorittaa korvaus kuvatulla tavalla suoraan palveluntarjoajalle.
- Alv-ryhmien raportoinnissa tulee olla mahdollista suojata ryhmän jäsenten sensitiivinen ostodata.
- Kansallisessa sääntelyssä tulee huomioida yritysten tilanne ja minimoida muutoksen vaatimat järjestelmämuutokset ja hallinnollinen taakka.

EU:n digiajan arvonlisäverotusta koskeva arvonlisäverodirektiivimuutos (nk. ViDA-paketti) on saatu hyväksyttyä EU:ssa. Tämän johdosta muun muassa yritysten välisessä rajat ylittävässä EU-kaupassa on tarkoitus ottaa käyttöön sähköiseen laskutukseen perustuva transaktiokohtainen digitaalinen alv-raportointi. Tämä tulee olemaan suuri muutos ja kustannus yrityksille.

Arvonlisäverotuksen digitalisoinnin muutokset ovat erityisen haastavia yrityksille, jotka toimivat pääosin verottomalla toimialalla. Vaikeudet liittyvät näihin verottomiin transaktioihin liittyviin verollisiin, vähennyskelvottomiin, eriin sekä koko liiketoimintaprosessiin.

FA katsoo, että sähköiseen laskutukseen perustuvaa transaktiokohtaista digitaalista alv-raportointia ei tule ottaa käyttöön kansallisesti ainakaan vielä tässä vaiheessa.

FA katsoo, että ViDA-pakettiin sisältyviä kansallisia optioita kuten ostajaraportointia ei tule ottaa käyttöön kansallisesti. Vastaavasti CTC tai laskujen validointi Suomen vakaassa ympäristössä ei ole myöskään tarpeen ja aiheuttaisi ylimääräistä byrokratiaa yritystoiminnassa ilman vastaavia hyötyjä.

Myöskään verottomien myyntien raportointia ei tule edellyttää kansallisesti, mitä Verohallinto on aikaisemmin ehdottanut. Tältä osin korostamme, että verottoman myynnin raportointi olisi erityisen haastavaa eikä tällaista vaatimusta tule sisällyttää

Suomen arvonlisäverosäätelyyn. Finanssialan toimijoiden käyttämät lukuisat, eri aikakausilta olevat järjestelmät eivät käsittele myyntiä AVL:n edellyttämällä tavalla. Raportoinnin transaktiokohtainen raportointi edellyttäisi aivan uuden toiminnon rakentamista lukuisiin järjestelmiin eikä tällaisella raportoinnilla kuitenkaan olisi merkitystä arvonlisäverojärjestelmän kannalta edes yleiskuluvähennyksen osalta.

Kaikkien toimijoiden verottomien myyntien¹ sisällyttäminen arvonlisäverolaskelmalle olisi suhteettoman kallista ja työlästä. Verottomat myynnit on nähtävissä tuloslaskelmasta ja tilinpäätöksestä, ja hyöty tiedon lisäämisestä arvonlisäverolaskelmalle on olematon.

FA katsoo myös, että digitaalisessa raportoinnissa, joka perustunee e-laskutukseen, tulee turvata sekä verollista toimintaa harjoittavan asiakkaan vähennysoikeus että vakuutusyhtiön mahdollisuus suorittaa korvaus suoraan palveluntarjoajalle. Asialla on tärkeä merkitys asiakkaiden kassavirran ja likviditeetin kannalta. Prosessin nopeuteen vaikuttaa se, että vakuutusyhtiö saa laskun suoraan käsiteltäväkseen e-laskuna ja voi suorittaa verottoman korvauksen maksun sen perusteella. Joustavalla korvausprosessilla on tärkeä merkitys paitsi yksittäiselle vakuutusasiakkaalle, koko yhteiskunnan toiminnalle. Vaihtoehto, jossa vahinkoa kärsinyt joutuu ensin itse maksamaan laskun ja hakemaan korvaussumman sitten takaisin vakuutusyhtiöltä on hidas ja hallinnollisesti raskas.

Lisäksi alv-ryhmien osalta on turvattava sensitiivisen tiedon suojaaminen eli raportointi tulisi voida hoitaa muutoin kuin päätilittäjän kautta, jotta päätilittäjällä ei olisi mahdollisuutta nähdä muiden ryhmään kuuluvien sensitiivistä ostolaskudataa.

Kansallisessa säätelyssä tulee huomioida yritysten tilanne, kuten esimerkiksi miten finanssialan yritysten toiminta eroaa arvonlisäverollista toimintaa harjoittavista tahoista (mahdolliset alakohtaiset siirtymäajat jne). Lisäksi on minimoitava muutoksen vaatimat järjestelmämuutokset ja hallinnollinen taakka.

Alle on koottu FA:n jäsenten näkemyksiä ja kysymyksiä liittyen selvityshankkeeseen.

1 Reaaliaikaisen raportoinnin aiheuttamat vaikeudet

FA:n jäsenten näkemyksiä reaaliaikaisen raportoinnin osalta yleisesti:

- Käytössämme on useita eri järjestelmiä (koskien sekä osto- ja myyntiprosessia), joissa transaktiokohtaisuus pitää järjestää rakentamalla järjestelmät kokonaan uudestaan. Nykymuotoisena ns. audit trail on työlästä jäljittää.
- Arvonlisäveroilmoitus pohjautuu kirjanpitoon, mahdollisen reaaliaikaisen raportoinnin tulisi kotimaisissa transaktioissa pohjautua jatkossakin kirjanpidon ei ostolaskujen osakirjanpidon reaaliaikaisuuteen. Tällöin raportoitaisiin vain kirjanpitoon siirrettyjä laskuja. Näin eliminoidaisiin mahdolliset virheelliset laskut. Vaihtoehtoisesti mallissa voitaisiin soveltaa Rakentamispalvelujen

¹ Arvonlisäverolaissa (4 luku Poikkeukset myynnin verollisuudesta) on säädetty myynnit, joista ei suoriteta arvonlisäveroa. Näitä ovat rahoitus- ja vakuutuspalvelujen lisäksi mm. kiinteistön luovutukset, kiinteistöön liittyvien palvelujen oma käyttö, postipalvelu, terveyden- ja sairaanhoito, sosiaalihuolto.

ilmoittamisvelvoitteen kaltaista malli. Tässä tapauksessa raportointiin tarvittaisiin erillinen järjestelmä, mikä kasvattaisi hallinnollisia kustannuksia.

- Käytössämme on useita eri järjestelmiä (koskien sekä osto- ja myyntiprosessia), jotka eivät ostoprosessin osalta erittele verottomiin transaktioihin liittyviä kuluksi kirjattavaa arvonlisäveron osuutta ja joissa transaktiokohtaisuus pitää järjestää rakentamalla järjestelmät kokonaan uudestaan. Nämä ovat usein hyvin vanhoja järjestelmiä vuosikymmenten takaa, joten tämänkaltaiset muutokset ovat erittäin haastavia toteuttaa.

FA:n jäsenten näkemyksiä alv-ryhmiä koskien:

- Arvonlisäverovelvollisuusryhmien ilmoittaminen olisi ongelmallista, koska ryhmän päätilittäjällä olisi mahdollisuus nähdä muiden ryhmään kuuluvien sensitiivistä ostolaskudataa. Tästä syystä raportointi pitäisi ratkaista muutoin kuin päätilittäjän kautta.

FA:n jäsenten näkemyksiä verottomien myyntien sisällyttämisestä alv-raportointiin (VH:n aiempi ehdotus):

- Verottomien myyntien sisällyttäminen kuten vakuutusmaksujen, raportointi osana arvonlisäveroilmoitusta olisi erittäin hankalaa. Nykyisin vakuutusmaksuja käsitellään kirjanpidossa vakuutusyhtiö ja vakuutusmaksuverolain edellyttämällä tavalla eikä näiden osalta ole velvollisuutta noudattaa arvonlisäverolain vaatimuksia. Ilmoitettavien lukujen oikeellisuus on vaikea varmistaa. Tällaisen raportoinnin transaktiokohtainen raportointi edellyttäisi aivan uuden toiminnon rakentamista lukuisiin järjestelmiin eikä tällaisella raportoinnilla ole merkitystä arvonlisäverojärjestelmän kannalta edes yleiskuluvähennyksen osalta etenään arvonlisäveroryhmissä.

FA:n jäsenten näkemyksiä muutoksen vaikutuksista vakuutuskorvauksiin:

- Pakollisella e-laskutuksella sekä digitaalisella transaktiopohjaisella veroraportoinnilla on todennäköisesti erittäin merkittävä vaikutus vakuutusalan liiketoiminnan prosesseihin.
- Vakuutusala käsittelee tavanomaisesti korvausjärjestelmissään runsaasti arvonlisäverollisia laskuja, joissa se ei ole ostaja. Nämä liittyvät verottomiin vakuutuskorvauksiin, jotka vakuutusala tilittää korvauksensaajan puolesta suoraan palveluntuottajalle.

Käytännössä on paljon tilanteita, joissa vakuutusyhtiö saa (e-)laskun, joka on palvelun tilaajana toimivan asiakkaan nimissä, ja vakuutusyhtiö suorittaa vakuutuskorvauksen laskun perusteella suoraan palveluntuottajalle.

Asiakas, vakuutettu, puolestaan suorittaa oman osuutensa palveluntuottajalle. Tämä koskee sekä kuluttajia että verollista liiketoimintaa harjoittavia elinkeinonharjoittajia.

17.3.2025

Blomqvist Marja

Asiakas saa suorituksesta korvauspäätöksen, jonka perusteella liikkeenharjoittaja tekee kirjanpidon edellyttämät viennit (koko lasku on vähennyskelpoista kulua pl mahdollisesti alv ja vakuutuskorvaus on verotettavaa tuloa).

Asiakas toimii tilaajana siviilioikeuden periaatteiden mukaisesti. Vakuutusyhtiön tehtävä on korvata vahinko eikä toimia palvelun ostajana. Vakuutusyhtiö ei voi myöskään ottaa luottoriskiä asiakkaalle kuuluvista eristä suorittamalla koko laskun asiakkaan puolesta.

Mikäli vakuutuskorvaus ja asiakkaan tilaama palvelu liittyy asiakkaan verolliseen toimintaan, arvonnäisäveron osuutta ei korvata vahinkona vaan asiakas vähentää tilaamansa palvelusta suoritettavan arvonnäisäveron omassa verotuksessaan. Verollista toimintaa harjoittava asiakas suorittaa myös veron osuuden itse palveluntuottajalle.

Lähtökohtaisesti näissä tilanteissa raportointivelvollinen on verollista toimintaa harjoittava asiakas eikä laskun tosiasialla vastaanottava vakuutusyhtiö.

Menettelyn tarkoituksena on turvata vahinkoa kärsineen asiakkaan asema. Menettelyssä, jossa asiakas maksaisi ensin laskun itse ja hakisi sen perusteella vakuutuskorvausta ja saisi suorituksen on asiakkaalle monia negatiivisia vaikutuksia.

- Digitaalisessa raportoinnissa, joka perustunee e-laskutukseen, tuleekin turvata verollista toimintaa harjoittavan asiakkaan vähennysoikeus sekä vakuutusyhtiön mahdollisuus suorittaa korvaus kuvatulla tavalla suoraan palveluntarjoajalle. Asialla on tärkeä merkitys asiakkaiden kassavirran ja likviditeetin kannalta. Prosessin nopeuteen vaikuttaa se, että vakuutusyhtiö saa laskun suoraan käsiteltäväkseen e-laskuna ja voi suorittaa verottoman korvauksen maksun sen perusteella.
- Joustavalla korvausprosessilla on tärkeä merkitys paitsi yksittäiselle vakuutusasiakkaalle, koko yhteiskunnan toiminnalle.

Lisäksi FA:n jäsenet toivoisivat tarkennuksia seuraaviin asioihin:

- Kuinka direktiivi ottaa huomioon tositteiden käsittelyn poikkeustilanteet, kuten esimerkiksi virheellisten laskujen tai hyvityslaskujen käsittelyn, kun otetaan huomioon aikarajat raportoinnissa (ViDA; 10 pv myyntilaskut ja ostolaskut, jos Suomi vaatisi niiden raportointia)? Jos esimerkiksi ostolasku tulkitaan virheelliseksi, ei sitä kirjata kirjanpitoon, niin onko se kuitenkin raportoitava?
- Kuinka ratkaistaan sellaiset erityistilanteet, joissa laskutukseen määräaikoihin vaikuttaa myös kansallinen lainsäädäntö (vrt. direktiivi)? Esimerkiksi vakuutusyhtiöiden on lain mukaan annettava korvauspäätös 30 päivän kuluessa siitä, kun tarvittavat tiedot on toimitettu ratkaisua varten.
- Kuinka arvonnäisäverovelvollisuusryhmät huomioidaan sääntelyssä? Mitkä tällöin olisivat tilityksestä vastaavan yhtiön ilmoitusvelvollisuudet veroviranomaisen suuntaan?

17.3.2025

Blomqvist Marja

- Kuluksi jäävä arvonlisävero; onko tämä erikseen raportoitava erä myyntien ja ostojen arvonlisäveron lisäksi?
- Jos yritysten välisessä rajat ylittävässä EU-kaupassa olisi käytössä sähköiseen laskutukseen perustuva transaktiokohtainen digitaalinen alv-raportointi, niin muuttuisiko alv-ilmoitus ja poistuisiko siitä kohdat Tavaraostot muista EU-maista ja Palveluostot muista EU-maista, vai jäisikö nuo raportoitavaksi toiseen kertaan alv-ilmoituksella? Toiset toimijat saavat lisätä ja vähentää EU-hankintojen alv:n, mutta eivät kaikki, joten asialla on merkitystä.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs